

Viviana POCLID DEHELEAN
Albastru-Infinit / Bleu-Infini

Prefață la versiunea franceză / Préface à la version française: Alvaro Rocchetti

Poezia ca destin / La poésie comme destin: Vasile Man

Postfață / Postface: Florica Pătan

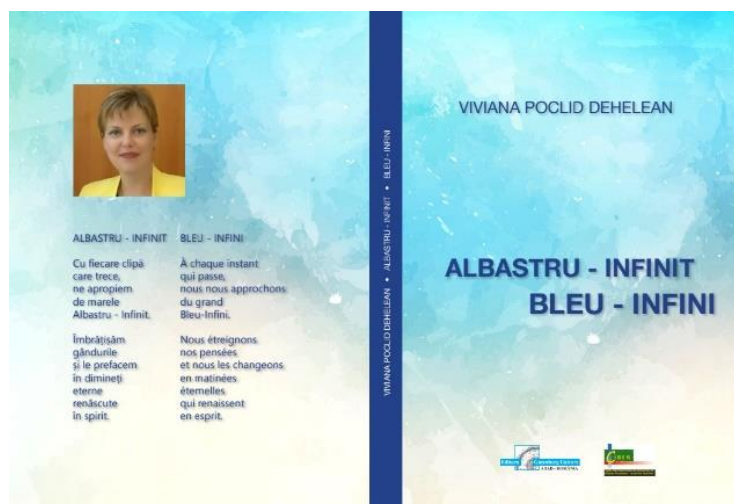
Traducere de / Traduit par: Philippe Loubière

Arad, Editura Gutenberg Univers; Paris, CIRER Centre Interuniversitaire de Recherches et d'Études Roumaines - l'Université Paris 3 - Sorbonne Nouvelle, 2017

ISBN 978-606-675-145-2

Lirismul cuantic al unui
ALBASTRU – INFINIT

Florica PĂȚAN
 Alba Iulia

Lirica Vivianei Poclid Dehelean figurează un imagism ivit dintr-o conștiință în care totul este energie și unitate, o lume cuantică, ale cărei vibrații sunt pornite din matricea divină. Mai întâi, în cuplul de îndrăgostiți, mai apoi, în sinele noastre, noi toți, ca unică ființă între „pământ și cer”. „Eu” devine „noi”, trăind „gând lângă gând”, visele de dor... din „praf de stele”, „într-un singur suflet”, „cu povești adevărate”. (*Vise-ngemănite*)

Construcții lirice condensate în versuri libere, configurează un univers

labirintic, pe o spirală a unui timp al tinereții și un spațiu al iubirii, dar și al reflecției, în care „fiorul clipei” naște în mintea noastră „gânduri” ce „înfloresc precum florile” și „provoacă-nchipuiri” (*În joacă*). Viața ne cântă în cuvinte, iar umbrele scriu „pe un pergament diafan” (*Cuvinte*) sensurile vizionare ale lirismului în care conștiința dezvăluie adevărul că lumea este ceea ce eul gândește, iar gândul proiectat în acel „noi” toți – o unică ființă, pune întrebări ale căror răspunsuri transfigurează Universul, Întregul, Marele Tot, pe care Viviana Poclid Dehelean îl identifică cu al său Albastru-Infinit. Fericirea este legată de un spațiu numit „casa din soare”, metaforă a idealului, spre care „ne-ndreptăm”, o moștenire lăsată de strămoși (*Noi*), ca semn al iubirii lor pentru noi, urmași demni, statuari, a căror verticalitate este supusă probei cunoașterii de sine.

Viziunea complexă asupra lumii trece prin lumini și umbre, privitoare la coordonate esențiale ale existenței, adunând în evantaiul unui *rerum cognoscere causas*, sensuri emoționale și vizionare, privind spațiul și timpul, istoria și poezia, destinul și idealul, sufletul și mântuirea, ființa și ființarea, într-un cuvânt, viața.

Timpul este ceasul contemplației lirice și al meditației la acel „dans primordial” „cu luceferi” (*Dans... primordial*); timpul este un prezent, un trecut, cu „jocul sub lună” al copilăriei (*Trecut*), dar și un viitor, prefigurat în ruga Poetei către Dumnezeu, „să-mi dai aripi, / să pot zbura în zori, / spre azurul nemărginit / al mângâierii Tale.” (*Rugă*). Timpul este o percepție deopotrivă

ancorată în abstract, dar și în concret, el este „perpetuu și superstițios” (*Renaștere*), conferindu-i-se o latură umană, în clipa renașterii, când „șoaptele” lui au un parfum de iasomie „scurs prin clepsidra clipelor” și sunt „înșirate caligrafic pe filele cerului” (*Parfum de iasomie*). Timpul poate fi „pierdut printre meandre” și „regăsit” prin puterea gândului. El este un „cântec de dor”, „de la clipa începutului de lume, până la clipa de-apoi” (*Gând... în oglindă*).

Poezia este o „mărturisire” „într-un decor în fața altarului”; ea „cântă nostalgic” „inocentele melancolii”. Poezia este căutare a adevărului din cuvinte, pentru că ele au, cuantic, „substanță divină sublimă”; „ferecate-n lanțuri”, cuvintele „se zbat deasupra norilor”, iar cunoașterea implică efortul imaginarului în suprasensibil, un parcurs realizat cu grație de Viviana Poclid Dehelean. Poezia este „o muzică a aștrilor”, prelungită prin cuvinte spre umanitatea cu fruntea îndreptată spre cer, percependu-i sonoritățile, simbolurile și profunzimile. Pentru că „totul e o poveste – de scris în stele –”, cu jocuri de „lumini și umbre”, în „zori de mai”. Poezia este cu siguranță, un „mozaic” „ambiguu”, cu „măști ale ființei” ce suprimă obsedant „dureroasa luciditate” (*Mozaic*).

Destinul este o „călătorie” în care „ne naștem / cu o stea în frunte, și-aceeași stea / ne e călăuza / pe calea spre / nentoarcere” (*Călătorie*). Apoi plecăm spre „Marele albastru” ale cărui chemări Poeta le simte ca fiind ale unui Întreg, având pe cer „albastrul bucuriei”.

Sufletul, sensibil și vibrant, își caută neobosit mântuirea: „...alunecăm spre-un apus / în liniștea nopții / ce ne-a adus / un ultim gând, sedus / de speranță” (*Praf de stele*). Noi ne purtăm inima „între cer și pământ”; suntem ca niște „figurine de ceară” într-un „vals”, pe un curcubeu „agățat de lună” (*Vals*), iar gândul este o „făptură invizibilă” și, cu puterea lui, „contemplăm în vremea uitării / ora veșniciei / ce ne-aduce mântuirea” (*Mântuire*). Contemplarea visului unor „suflete amorțite” în „zbucium instinctiv” reliefează acea diversitate și complexitate a naturii umane în „lumini de curcubeu”.

Albastru-Infinit este un simbol pentru starea pură a emoției estetice în fața Întregului, a Marelui Tot, este starea de grație a identificării cu o culoare a acestui universal Întreg, ca reflexii infinite în culori, sunete, parfum sau mișcare, percepute individual și înmănunchiate în buchetul unic al lumii. Pentru Viviana Poclid Dehelean, oglinda sufletului este albastrul ochilor în care cerul și întreg universul se reflectă din exterior sinelui, în interior, cu schimbări de sens, părând că cerul împrumută albastrul ochilor săi și, din nou, prin schimbarea sensului, într-un infinit de mișcări, cerul se revarsă în oglinda sufletului poetei, profunzimi adamantine precum reflexiile infinite de oglinzi.

Surprins în ipostaza de albastru, când „sufletul naufragiat / în ecurile mării” devine „izvor de cunoaștere” ce lasă urme adânci pe „pietre de albastru”, albastrul, ca filtru de percepție a lumii, sugerează trecerea posibilă în alte registre ale altor trepte de cunoaștere poetică (*Albastru*).

Inima își are anotimpurile ei și, brăzdată de „izvoare ale unei / lumi pierdute...” (*Anotimpuri*) încearcă mai întâi să ne ajute afectiv să „devenim oameni compleți”, apți de cele mai profunde trăiri și acțiuni, evoluând conștient spre o lume mai bună. Pentru că „La hotarul sufletului / zămislim comoara / ce-o ascundem / printre aripi de îngeri, / prin nori...” (*Nori*) Și vom avea în suflet „miresme de mărgăritar”, „în jocul magnific al vieții”.

Dar, ca într-o iluzie, omul este, în viziunea poetei, „mâzgălit de Creator / pe nisipul chinuit de valuri” (*Iluzie*). Și astfel se configurează un alt orizont, trăind în „nonsensul limitat și tolerant al prezentului” – sunt aici sensuri vizionare care redau metaforic pulsul lumii în care trăim și în care „simțim durerea ca pe-o ispită” în „negura albastră a strălucirilor de-o clipă” (*Ispită*). Alături „un zâmbet printr-o lacrimă ascundem”, iar „amintirea unei dimineți de-azur” conferă spontaneitate gândului (*Spontaneitate*).

„Cu fiecare clipă / care trece / ne apropiem, de marele / Albastru – Infinit”, versuri ce reflectă un lirism cu accente meditative, imprimând cunoașterii poetice nuanțe senzoriale, ca trecere și petrecere a ființei prin timp, o apropiere de concretul tragic al destinului nostru. Sunt răspunsuri ce parcurg pașii cunoașterii lirice, cu inflexiuni filozofice. Același lirism meditativ răzbate și în ideea de supraviețuire, „într-un tremur al păcatului ancestral” (*Supraviețuire*) precum în mai toate poemele Vivianei Poclid Dehelean, fie prin contemplare, fie prin oglindire: „Contemplăm clipa / ce

ne reține” pentru că suntem ființe reflexive; „Suntem doar niște / trecători” (*Popas*) pe acest pământ, dar avem o conștiință a propriei treceri; „În oglinda dimineții / se scaldă picături / de-nțelepciune” – lumea este o multitudine de reflecții ale emoției și ale gândului, manifestări ale umanității întregi.

Concertând când la un nivel al lirismului, discursiv sau contemplativ, când la altul, obiectiv, meditativ, pe portative cu note ale existenței, Viviana Poclid Dehelean devoalează un mesaj profund, de armonizare a umanității cu universul printr-o conștiință înaltă, prin puterea gândului și prin iubire, dincolo de măști și prăbușiri ale spiritului. Poeta reconstituie realitatea în filigranări de sensuri emoționale, metaforice și vizionare, prin treceri moderne, de înaltă grație poetică de la un cadru de conexiune al ideii la altul: „Pe stânca / idealului etern / scrijelim / ...mirifica trăire / a zorilor” (*Norii*).

Spirit stelar, Viviana Poclid Dehelean transfigurează cu grație lirică o realitate în încercarea de înțelegere a lumii și a timpului actual, „îmbrăcând cuvintele / cu sunete spre nesfârșit, / spre lumină” (*Mântuire*).

Le lyrisme quantique d'un BLEU – INFINI

La poésie lyrique de Viviana Poclid Dehelean est constituée d'images surgies dans une conscience pour laquelle tout est énergie et unité, un monde quantique dont les vibrations sont issues de la matrice divine. Tout d'abord, dans le couple d'amoureux, ensuite, dans notre for intérieur, à nous tous, comme un être unique entre «terre et ciel». «Je» devient «nous», vivant avec les «pensées côte à côte», les rêves de nostalgie... dans une «poussière d'étoiles», «en une seule âme», avec des «contes véridiques» (*Rêves jumelés*).

Des constructions lyriques condensées en vers libres configurent un univers labyrinthique sur une spirale d'un temps de l'enfance et un espace de l'amour, mais aussi de la réflexion, dans lequel «le frisson de l'instant» donne naissance, dans notre esprit, à des «pensées» qui «fleurissent à l'instar des fleurs» et «provoquent des hallucinations» (*Amusement*). La vie nous célèbre par des mots, tandis que les ombrelles écrivent «sur un parchemin diaphane» (*Mots*) les sens visionnaires du lyrisme dans lequel la conscience dévoile la vérité que le monde est ce que le moi pense, alors que la pensée projetée dans ce «nous» tous – un être unique –, pose des questions dont les réponses transfigurent l'Univers, le Tout, le Grand Tout, que Viviana Poclid Dehelean identifie avec son Bleu-Infini. Le bonheur est lié à un espace nommé «la maison dans le soleil», métaphore de l'idéal, vers lequel «nous nous dirigeons», un héritage laissé par nos ancêtres (*Nous*), comme signe de leur amour pour nous, descendants dignes, statuaires, dont la verticalité est supposée être la preuve de la connaissance de soi.

La vision complexe sur le monde passe par des lumières et des ombres, liées aux coordonnées essentielles de l'existence: elle regroupe, dans l'éventail d'un *rerum cognoscere causas*, des sens émotionnels et visionnaires, concernant l'espace et le temps, l'histoire et la poésie, le destin et l'idéal, l'âme et la rédemption, l'être et l'existence, en un mot, la vie.

Le temps est le moment de la contemplation lyrique et de la méditation dans cette «danse primordiale» «avec des étoiles dun matin» (*Danse... primordiale*); le temps est un présent, un passé, avec le jeu «sous la lune» de l'enfance (*Passé*), mais aussi un futur, préfiguré dans la prière de la Poétesse à Dieu, «pour que Tu me donnes des ailes, / que je puisse m'envoler à l'aube, / dans l'azur illimité / de Tes caresses» (*Prière*). Le temps est une perception certes ancrée dans l'abstrait, mais aussi dans le concret: il est «perpétuel et superstitieux» (*Renaissance*), ce qui lui confère un côté humain, à l'instant de la renaissance, quand ses «murmures» «passés par la clepsydre des instants» ont un parfum de jasmin et sont «alignés comme une calligraphie sur les pages du ciel» (*Parfum de jasmin*). Le temps peut être «perdu dans les méandres» et «retrouvé» par le pouvoir de la pensée. Il est un «chant de nostalgie», des premiers «instants du commencement du monde », jusqu'à l'heure du jugement...» dernier (*Pensée... dans le miroir*).

La poésie est une «confession» «dans un décor en face de l'autel», elle «célèbre nostalgiquement» «l'innocence de la mélancolie». La poésie est la recherche de la vérité par les mots, car ils ont, quantiquement, «une substance divine sublime», «sertis dans des chaînes». Les mots «se débattent au-dessus des nuages», aussi la connaissance implique-t-elle l'effort de l'imagination pour l'au-delà du sensible, un parcours que réalise avec grâce Viviana Poclid Dehelean. La poésie est «une musique des astres», prolongée par des mots vers l'humanité avec le front relevé vers le ciel dont elle perçoit les sonorités, les symboles et les profondeurs. Car «tout est un conte – écrit dans les étoiles» – «avec des jeux de lumières et d'ombres», à «l'aube de mai». La poésie est assurément une «mosaïque» «ambiguë», avec des «masques d'êtres», ce qui supprime l'obsédante «douloureuse lucidité» (*Mosaïque*).

Le destin est un «voyage» dans lequel «nous naissons / avec une étoile sur le front, et cette même étoile / est notre conseillère / sur le chemin / du retour» (*Voyage*). Nous partons ensuite vers «le Grand bleu» dont les appels sont ressentis par la Poétesse comme ceux d'un Tout ayant sur le ciel «le bleu de la joie».

L'âme, sensible et vibrante, cherche sans cesse sa rédemption: «...nous nous laissons glisser vers un couchant / dans le calme de la nuit / qui nous a apporté / une dernière pensée, séduite / par l'espérance» (*Poussière d'étoiles*). Nous portons notre cœur «entre ciel et terre»; nous sommes comme des «figurines de cire» dans une «valse», sur un arc-en-ciel, «suspendu à la lune » (*Valse*), tandis que la pensée est une «créature invisible » et, avec son pouvoir, « nous contemplons au temps de l'oubli / l'heure de l'éternité / que nous apporte la rédemption» (*Rédemption*). La contemplation du rêve d' «âmes engourdies» dans «un trouble instinctif» souligne cette diversité et la complexité de la nature humaine dans les «lumières d'arc-en-ciel».

Bleu-Infini est un symbole pour le pur état d'émotion esthétique en face de l'Unité, du Grand Tout, c'est un état de grâce de l'identification par une couleur de cette Unité universelle, comme des reflets infinis de couleurs, de sons, de parfums ou de mouvements, perçus séparément ou rassemblés dans le bouquet unique du monde. Pour Viviana Poclid Dehelean, le miroir de l'âme est le bleu des yeux dans lequel le ciel et tout l'univers entier se reflète, de l'extérieur de lui-même vers l'intérieur, avec des changements de sens, comme si le ciel empruntait le bleu de ses yeux et, par un nouveau changement de sens, dans une infinité de mouvements, comme s'il se répandait dans le miroir de l'âme de la poétesse, profondeurs diamantines telles d'infinies réflexions de miroirs.

Surpris dans l'hypostase d'albâtre, quand «l'âme naufragée / dans les échos de la mer» devient «source de connaissance» qui laisse des traces profondes sur les «pierres d'albâtre», l'albâtre, comme filtre de perception du monde, suggère le passage possible à d'autres registres de nouveaux degrés de connaissance poétique (*Albâtre*).

Le cœur a ses saisons et, sillonné de «sources d'un monde perdu» (*Saisons*), il cherche plutôt à nous aider affectivement pour que «nous devenions des hommes complets», capables de mener les vies et les actions les plus profondes, et d'évoluer consciemment vers un monde meilleur. Car «aux confins de l'âme / nous enfantons du trésor / que nous cachons / entre les ailes des anges, / parmi les nuages...» (*Nuages*). Et nous aurons dans l'âme «des fragrances de perles», «dans le jeu magnifique de la vie».

Mais, comme dans une illusion, l'homme est, dans la vision de la poétesse, «griffonné par le Créateur / sur le sable battu par les vagues» (*Illusion*). Et ainsi se présente un autre horizon, où l'homme vit dans «le non-sens limité et tolérant du présent» – de là, ses sens visionnaires qui rendent métaphoriquement le pouls du monde dans lequel nous vivons et dans lequel «nous sentons la souffrance comme une tentation» dans «la brume bleue des brillances d'un instant» (*Tentation*). D'autres fois «nous cachons un sourire sous une larme», tandis que «le souvenir d'un matin d'azur» confère de la spontanéité à la pensée (*Spontanéité*).

«À chaque instant / qui passe, / nous nous approchons / du grand / Bleu – Infini», des vers qui reflètent un lyrisme avec des accents de méditation, imprimant à la connaissance poétique des nuances sensorielles, comme le passage et la distraction de l'être dans le temps, une approche de la

réalité tragique de notre destin. Ce sont des réponses qui révèlent une démarche de la connaissance lyrique, avec des inflexions philosophiques. Le même lyrisme méditatif parvient aussi à l'idée de survivance «dans un doux tremblement / du péché ancestral» (*Survivre*) comme dans presque tous les poèmes de Viviana Poclid Dehelean, que ce soit à travers la contemplation ou à travers le reflet: «Nous contemplons l'instant / qui nous retient» car nous sommes des êtres réfléchis: «nous sommes simples / passants» (*Halte*) sur cette terre, mais nous avons conscience de notre propre passage: «Dans le miroir du matin / baignent des gouttes / de sagesse» – le monde offre une multitude de reflets des émotions et des pensées, qui sont autant de manifestations de l'humanité entière.

Jouant tantôt à un niveau de lyrisme discursif ou contemplatif, tantôt à un autre, objectif, méditatif, sur des portées avec des remarques sur l'existence, Viviana Poclid Dehelean dévoile un message profond d'harmonisation de l'humanité avec l'univers à travers une conscience élevée, par le pouvoir de la pensée et de l'amour, loin des masques et des dépressions de l'esprit. La poétesse reconstitue la réalité en filigrane, à partir d'expressions émotionnelles, métaphoriques et visionnaires, par des moyens modernes, d'une haute grâce poétique lors du passage d'une idée à l'autre: «Sur le rocher / de l'idéal éternel / nous éraflons / ...la mirifique aventure / de l'aube» (*Nuages*).

Esprit stellaire, Viviana Poclid Dehelean transfigure avec une grâce lyrique une réalité dans la recherche de la compréhension du monde et de l'époque actuelle, «en habillant les mots / de sons tournés vers l'infini, / vers la lumière» (*Rédemption*).

